

Specifieke kenmerken van de gas- en elektriciteitsmarkt

De uitdagingen

Dit hoofdstuk heeft een pedagogisch doel en wil de volgende zaken zo helder mogelijk uitleggen:

- de specifieke kenmerken van de gas- en elektriciteitsmarkt
- de grote trends waaraan de sector onderhevig is
- de belangrijkste externe ontwikkelingen die de activiteit van Luminus in 2019 hebben beïnvloed
- alle onderdelen van de energiefactuur, ook die waar Luminus geen invloed op heeft
- de waardeketen om onderscheid te kunnen maken tussen de activiteiten die onder de directe controle van Luminus vallen, de activiteiten binnen Luminus' invloedssfeer en de activiteiten die buiten de controle van het bedrijf liggen.
- De (in)directe, interne of externe impact van Luminus' activiteiten op de natuur of de mensen (personeel, klanten, omwonenden enz.), in toepassing van de GRI-normen, de gangbare standaard als het om duurzaamheid gaat.

Dit hoofdstuk maakte in 2018 een sterke ontwikkeling door, ten gevolge van de aanbevelingen van de jongeren van Generatie T die door de The Shift waren geselecteerd om de bedrijven op te bevragen enerzijds over hun strategie en anderzijds over hun rapportage. Deze jongeren vonden namelijk dat een duidelijke uitleg over de fundamentele van de energiemarkt nuttig zou zijn om ervoor te zorgen dat de lezers de uitdagingen en de effecten van de sector beter zouden begrijpen. In dit rapport heeft de rubriek "Context, belangrijkste trends en effecten" significante wijzigingen ondergaan. De waardeketen werd herzien en vereenvoudigd. Bovendien zijn de opvallende feiten op de energiemarkt van 2019 uiteraard heel anders dan die van vorig jaar.

Een heel specifieke sector

Electriciteitsmarkt

Electriciteit kan niet, of heel moeilijk of duur, worden opgeslagen. Dat is des te meer zo in België, door de afwezigheid van grote waterkrachtcentrales (geen stuwdammen, enkel twee pompcentrales).

Zowel het residentiële als industriële verbruik kent in de loop van de dag en het jaar echter grote schommelingen, afhankelijk van de buitentemperatuur, zonneshijn en de economische activiteit. In de zomer kan het Belgische verbruik dalen tot 6 GW, terwijl in de winter het verbruik op de piekmomenten 's avonds kan oplopen tot meer dan 13 GW.

Om de vraag op elk moment te kunnen dekken, is er m.a.w. nood aan flexibele en betrouwbare productiemiddelen, vooral omdat de intermitterende hernieuwbare productiecapaciteit (windenergie, zonne-energie) toeneemt.

Omdat deze zeer complexe taak tegen een aanvaardbare kost moet kunnen worden volbracht, moet er ingespeeld worden op de macro-economische vooruitzichten, moeten er op korte termijn aanpassingen kunnen gebeuren, en moet er systematisch geherevalueerd worden. De wetgever heeft deze taak toevertrouwd aan de transportnetbeheerder Elia. Zij staan garant voor een continue bevoorrading heel het jaar rond. Hun hoofdtaak is het zorgen voor het transport van de elektriciteit op het Belgische grondgebied: van de elektriciteitsproducenten naar de distributienetbeheerders die de eindklanten bevoorraden. Om het globale evenwicht in zijn regelzone te verzekeren, moet Elia elke seconde zorgen voor de compensatie van de onbalansen.

Daartoe zal de transportnetbeheerder:

- een beroep doen op "evenwichtsverantwoordelijken", dit zijn spelers op de markt die zorgen dat hun eigen portfolio of dat van anderen op elk moment in evenwicht is, d.w.z. dat productie gelijk is aan consumptie.
- een deel van de flexibele productiecapaciteit reserveren via aanbestedingen, om op die manier over opwaartse evenals neerwaartse vermogensreserves te beschikken.

Deze vermogensreserves worden geselecteerd op basis van de aangeboden prijs om de systeemkost te beperken.

Gasmarkt

In de gasector zijn de verkochte volumes recht evenredig met de buitentemperatuur en de economische activiteit. De activiteit is dan ook zeer temperatuurgevoelig, met een doorgaans hoog verbruik in de winter, van oktober tot maart, en zeer hoge verbruikspieken wanneer het vriest.

Om het hoofd te bieden aan deze schommelingen beschikt België over relatief gediversifieerde bevoorradingsbronnen, maar een beperkte opslagcapaciteit. De gasprijs schommelt ook naargelang de mondiale vraag.

De transportnetbeheerder voor aardgas, Fluxys, moet uur per uur voor een continue bevoorrading zorgen, die in evenwicht is met het Belgische verbruik. Fluxys kan daarvoor de gasdruk in het transportnet naar boven of naar beneden aanpassen. Daartoe worden onder meer de infrastructuur van de haven van Zeebrugge, de import uit de buurlanden en de Belgische gasopslag gebruikt.

Belangrijkste trends: klimaatverandering, evenwicht van de ecosystemen, technologische evolutie

Dit hoofdstuk werd in 2018 voor het eerst opgenomen in het MVO-rapport van Luminus. De jonge transitie pioniers die door The Shift werden geselecteerd om deel te nemen aan de "Generation T Challenge" en om hun mening te geven over de strategie en rapportage van Luminus, wensten namelijk een analyse van de grote veranderingen die er gaande zijn in de energiesector. Het is namelijk op basis hiervan dat Luminus zijn meerjarig transformatieplan opstelt.

De volgende tekst is aanzienlijk bijgewerkt in een poging om uiteenlopende fenomenen zo relevant mogelijk weer te geven, rekening houdend met de veranderingen in 2019.

De ontwikkeling van de energiesector wordt beïnvloed door belangrijke trends, die we kunnen indelen in drie categorieën:

- de beperking van de klimaatverandering;
- de bescherming van het evenwicht van de ecosystemen;
- de technologische evolutie en de toenemende digitalisering van de interacties in het dagelijkse leven.

Voor elk van deze grote trends hebben we hieronder de uitdagingen, de recente actualiteit in België en de bijdrage van Luminus beschreven.

De klimaatverandering: de uitstoot van broeikasgassen verminderen om de opwarming van de aarde te beperken

DE UITDAGING

In het kader van de Overeenkomst van Parijs, die werd goedgekeurd tijdens de 21^e zitting van de Conferentie van de Partijen (COP) van het Raamverdrag van de Verenigde Naties over de klimaatveranderingen in Parijs in 2015, hebben 195 landen zich ertoe verbonden hun uitstoot van broeikasgassen (BKG) te verminderen om de klimaatopwarming te beperken tot 1,5°C boven de pre-industriële niveaus. Volgens het in 2018 gepubliceerde rapport van het IPCC* zijn energiebronnen met een lagere broeikasgasuitstoot essentieel om de doelstelling van 1,5°C tegen 2050 te halen.

Een van de belangrijkste uitdagingen voor België bestaat erin zijn economie koolstofarm te maken en tegelijk de bevoorradingszekerheid en de toegang tot energie te garanderen.

* Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) voorspelt dat wereldwijd 70-85% van de geleverde elektriciteit in 2050 uit hernieuwbare energiebronnen zal komen. Terwijl ongeveer 8% afkomstig zal zijn van de gasproductie. De klimaatmodellen voorspellen ook een toename van de elektriciteitsproductie van nucleaire en fossiele oorsprong, waarbij het koolstofdioxide wordt opgevangen en opgeslagen, en een daling van de elektriciteitsproductie uit steenkool tot bijna nul.

DE TREND

De toename van de energie-efficiëntie, de elektrificatie van vervoermiddelen en verwarming, de ontwikkeling van energiebronnen zoals biogas of waterstof, evenals de ontwikkeling van technologieën voor de opslag van elektriciteit kunnen bijdragen tot het koolstofvrij maken van de energiesector. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, die echter de nood aan voorspelbare energiebronnen om de intermitterende productie te compenseren nog vergroot.

De Green Deal

Op 11 december 2019 werd de "Green Deal" voorgesteld aan de Europese Commissie, die erop gericht is dat Europa tegen 2050 zijn internationale klimaatverplichtingen nakomt en het eerste koolstofvrije continent wordt. De Green Deal heeft tot doel een efficiënt gebruik van de hulpbronnen te bevorderen, de biodiversiteit te herstellen en de vervuiling te verminderen. Het koolstofvrij maken van het energiesysteem van de Europese Unie is een van de cruciale maatregelen om dit te bereiken. De Green Deal wil voorrang geven aan energie-efficiëntie en een energiesector ontwikkelen die grotendeels gebaseerd is op hernieuwbare bronnen, en tegelijk een veilige en betaalbare energievoorziening garanderen voor de EU, in een volledig geïntegreerde, onderling verbonden en gedigitaliseerde markt.

De onmiddellijke ambitie bestaat erin tegen 2030 een emissieverlaging te bereiken van 50-55% ten opzichte van de niveaus van 1990.

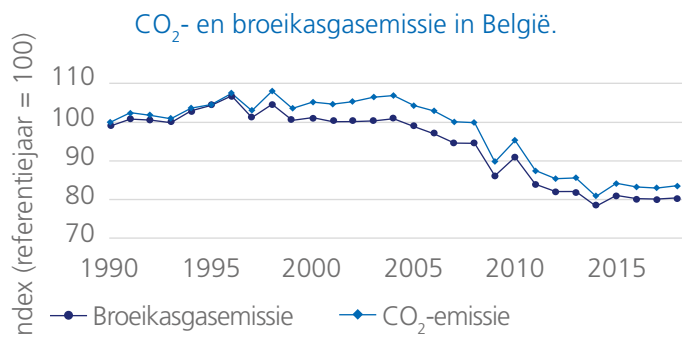
Het Nationaal Energie-Klimaatplan 2021-2030

Het Belgische NEKP beschrijft de inspanningen die op federaal niveau en in elk gewest moeten worden geleverd om de Europese doelstellingen tegen 2030 te bereiken.

Binnen de onderwerpen die aan bod komen, wordt bevoorradingszekerheid genoemd als een van de belangrijkste uitdagingen voor België op korte en middellange termijn, met name vanwege de geplande geleidelijke uitstap uit kernenergie tegen 2025 (ontmanteling van 5.918 MW). België streeft ernaar om tegen 2030 40% hernieuwbare energie te produceren, als tussenstap naar een volledig koolstofvrije energieproductie tegen 2050.

DE ACTUALITEIT IN 2019

De Belgische CO₂-uitstoot is sinds 2015 vrij stabiel. Van 2017 tot 2018 is hij licht gestegen (+0,38%). In 2018 bedroeg de totale Belgische BKG-uitstoot 118,5 MtCO₂e, goed voor een daling van 19,1% in vergelijking met het niveau van 1990. Hierbij moet worden opgemerkt dat de energiesector (zonder verwarming) de sector is met de sterkste verlaging van de CO₂-uitstoot over de volledige periode 1990-2018 (-10,034ktCO₂e). De uitstoot van de elektriciteitsproductie is met 35% gedaald als gevolg van technologische verbeteringen en de verschuiving van steenkool naar aardgas en hernieuwbare energiebronnen.

Bron: Climat.be.

DE BIJDRAGE VAN LUMINUS

Luminus draagt bij aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen via verschillende initiatieven:

- **Investerings in hernieuwbare energie**
In 2019 investeerde Luminus rechtstreeks of onrechtstreeks 130,8 miljoen euro in de ontwikkeling van hernieuwbare energie.
- **Diensten die bijdragen tot het koolstofvrij maken**
Luminus biedt zijn klanten diensten aan die hun energieverbruik verminderen of bijdragen aan de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Het gaat onder meer om renovatie van verlichting, renovatie en regeling van verwarmings- /ventilatiesystemen, plaatsing van zonnepanelen en installatie van windturbines in industriezones. Meer dan de helft van de medewerkers van de Luminus Groep werkt bij dochterondernemingen die deze diensten kunnen leveren - ATS, Newelec, Insaver, Dauvister, Vanparijs Engineers en Luminus Solutions.
- **Vermindering van de CO₂-uitstoot in woningen**
In 2019 heeft Luminus verschillende studies uitgevoerd die het koolstofverlagende potentieel aantonen van enerzijds het isoleren van woningen en anderzijds de verandering van de verwarmingswijzen in residentiële woningen. Door een stookolieketel te vervangen door een zuinige gascondensatieketel kan de uitstoot met ongeveer 37% worden verminderd. Door over te schakelen op een warmtepomp kan de uitstoot tot een vierde worden herleid. Deze studies kunnen de regelgever helpen in het toewijzen van financiering om woningen koolstofarmer te maken.
- **De ontwikkeling van elektrische mobiliteit**
Luminus biedt oplaadoplossingen aan voor thuis, onderweg en op het werk. De laadinfrastructuur laat toe om het laden van elektrische voertuigen te sturen in functie van de beschikbare hernieuwbare energie (fotovoltaïsche energie, windenergie enz.).

Bescherming van de ecosystemen: positief bijdragen aan de bescherming en het herstel van de ecosystemen

DE UITDAGING

Menselijke activiteiten beïnvloeden de groei en de gezondheidstoestand van mens, fauna en flora. Hierdoor komen de instandhouding van de ecosystemen en de biodiversiteit in het gedrang. De grootste uitstoters zijn de thermische centrales die stikstofdioxide, zwaveloxide en fijn stof uitstoten wanneer ze niet op aardgas draaien; waterkrachtcentrales kunnen de waterfauna beïnvloeden; het effect van windturbines op vogels en vleermuizen moet nauwlettend worden opgevolgd.

DE TREND

Er worden maatregelen genomen om de negatieve impact van industriële activiteiten op het milieu en de biodiversiteit te beperken of op te heffen en zo het zelfherstellende vermogen van de ecosystemen te beschermen. De regelgeving verandert regelmatig om rekening te houden met pas geïdentificeerde risico's en de evolutie van de fauna en flora. Op basis van gedetailleerde kennis van de uitdagingen en de effecten kunnen de projecten en compenserende maatregelen worden aangepast om ze doeltreffender te maken.

DE ACTUALITEIT IN 2019

De grootste uitdagingen in België zijn de verbetering van de luchtkwaliteit, de vermindering van de watervervuiling en het behoud van soorten en habitats. De Belgische Nationale Biodiversiteitsstrategie 2006-2016 werd in 2013 geactualiseerd en afgestemd op het einddoel 2020.

Het IPBES (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services), een groep van internationale experts op het gebied van biodiversiteit, waarschuwt voor de snelheid waarmee zowel dier- als plantensoorten verdwijnen en voor het risico dat de biodiversiteit instort (<https://www.rse2018luminus.be/nl/>). Deze vaststelling geldt ook voor België. Het is daarom belangrijk dat elke speler wordt gemobiliseerd.

DE BIJDRAGE VAN LUMINUS

Luminus draagt bij tot de bescherming van het milieu door middel van verschillende vrijwillige of opgelegde maatregelen:

- **Maatregelen om industriële risico's te voorkomen**
Om de vijf jaar of bij wijzigingen wordt elke site systematisch onderworpen aan een analyse van de industriële risico's.
- **Maatregelen om controle te houden over het waterverbruik**
De afvalwaterlozingen van de thermische centrales worden voortdurend gecontroleerd.
- **Maatregelen om het industriële afval te beheren**
Het afval dat wordt geproduceerd of uit de Maas wordt gehaald, wordt beheerd conform de regelgeving om zoveel mogelijk te recyclen.
- **Maatregelen om de biodiversiteit te beschermen**
Naast de regelgeving waaraan Luminus zich dient te houden zodra zijn projecten het ecologisch evenwicht kunnen aantasten, worden er ook enkele maatregelen vrijwillig genomen (partnerschap met Beeodiversity, het Jane Goodall Instituut België of Faune et Biotopes).

Met name voor de ontwikkeling van nieuwe productie-eenheden moeten specifieke studies worden verricht in het kader van de vergunningsaanvraag – en soms ook de uitvoering van compensatie- of effectbeperkende maatregelen (zoals het vastklemmen van windturbines ter bescherming van vleermuizen).

Het toezicht op de verplichte compenserende maatregelen bij de ontwikkeling van windenergie toont een positief effect op de lokale fauna.

In het Life for Fish-project, dat met de hulp van de afdeling Onderzoek & Ontwikkeling van de EDF Groep, de Europese Commissie en verschillende partners specifieke voorzieningen aanlegt bij de waterkrachtcentrales, werden in 2019 verschillende wijzigingen doorgevoerd.

Digitalisering van de interacties: technologische innovaties zorgen voor steeds meer eenvoud, transparantie en controle op afstand

DE UITDAGING

Technologische veranderingen vormen zowel een kans om nieuwe activiteiten te ontwikkelen als een uitdaging om het voortbestaan van een bedrijf te verzekeren.

De toenemende automatisering van de processen vormt zowel commercieel als maatschappelijk een uitdaging. Een juist evenwicht dient te worden gezocht tussen kostreductie, klantervaring en gepersonaliseerde dienstverlening.

DE TREND

De energietransitie wordt gekenmerkt door tal van technologische ontwikkelingen, waaronder de integratie van intermitterende productiemiddelen, "slimme" netwerken en sensoren, beheerplatforms van lokale energiegemeenschappen, data-analysesystemen, elektriciteitsopslag enz.

Door deze ontwikkelingen is een decentralisatie mogelijk van de productiemiddelen en kunnen de energiebehoeften zo dicht mogelijk bij de verbruikslocaties (woningen, industrieterreinen enz.) worden gedekt.

Anderzijds verandert ook het gedrag van de consument met apps die slechts een klik verwijderd zijn. Alles wat aankoopbeslissingen (vergelijking tussen leveranciers), levering (thuis) en facturatie (elektronisch) vergemakkelijkt, is sowieso gunstig. Consumenten zijn steeds meer op zoek naar efficiëntie, eenvoud en transparantie – en naar sociale en ecologische ethiek – zolang de prijs haalbaar blijft.

DE ACTUALITEIT IN 2019

In de energiesector bieden nieuwe apps de mogelijkheid om zijn verbruik in realtime te monitoren, verwarming en ventilatie op afstand te bedienen, een plaats te reserveren om zijn elektrische auto op te laden, parkeerplaatsen te delen, enz. De uitrol van slimme meters, die momenteel in het Vlaamse Gewest aan de gang is, zal bijdragen tot het ontstaan van een flexibeler en dynamischer aanbod, en zo de lokale evenwichten tussen productie en verbruik bevorderen.

Tot slot zullen lokale energiegemeenschappen bijdragen tot het ontstaan van nieuwe manieren om productie en verbruik met elkaar in evenwicht te brengen.

DE BIJDRAGE VAN LUMINUS

• Meer en meer onlineapplicaties

Luminus maakt het klanten mogelijk om hun energieverbruik voortdurend op te volgen en zo de maandelijkse voorschotten aan te passen en onaangename verrassingen bij de jaarafrekening te voorkomen. My Luminus biedt de klanten ook de mogelijkheid om hun verbruik te vergelijken met dat van voorgaande jaren. Ze kunnen hier ook hun factuur betalen en hun persoonlijke gegevens wijzigen.

Aangezien online- en smartphoneapplicaties steeds populairder worden (zo werd bijvoorbeeld de Luminus-website in 2019 in 43% van de gevallen via de smartphone geraadpleegd, tegenover 34% het jaar ervoor), biedt Luminus zijn klanten de mogelijkheid online vragen te stellen via de "chat"-functie en zijn er tal van onlinetools beschikbaar zoals:

- een energiecaldulator om na te gaan waar er mogelijkheden zijn om energie te besparen,

- een "scenario chooser" waarmee klanten online een contract kunnen afsluiten of hun bestaande contract kunnen wijzigen,
- een speciale module biedt klanten de mogelijkheid om een offerte aan te vragen voor de installatie van zonnepanelen,
- Lumifix biedt de mogelijkheid om snel een afspraak te maken, zodat een defect of storing bij een klant thuis snel verholpen kan worden.

• Gedecentraliseerde productiemethoden ontwikkelen

De actieve inbreng van Luminus bij het ontstaan van lokale energiegemeenschappen draagt bij aan de ontwikkeling van lokale hernieuwbare energiebronnen door de netwerkkosten te verlagen en door hun integratie in het lokale productie/verbruiksevenwicht te optimaliseren. Steeds meer voorzieningen maken het mogelijk om de vraag te moduleren, en niet alleen de productie.

• Afstandsbediening van processen en installaties

Om de energie-efficiëntie van de gebouwen op te volgen en te verbeteren, biedt Luminus tools aan voor het op afstand monitoren en bedienen van de technische installatie. Luminus gebruikt die tools om zijn eigen installaties te monitoren, met name om de productie van windenergie te optimaliseren.

Werking van de energiemarkt: de belangrijkste externe markante feiten van 2019

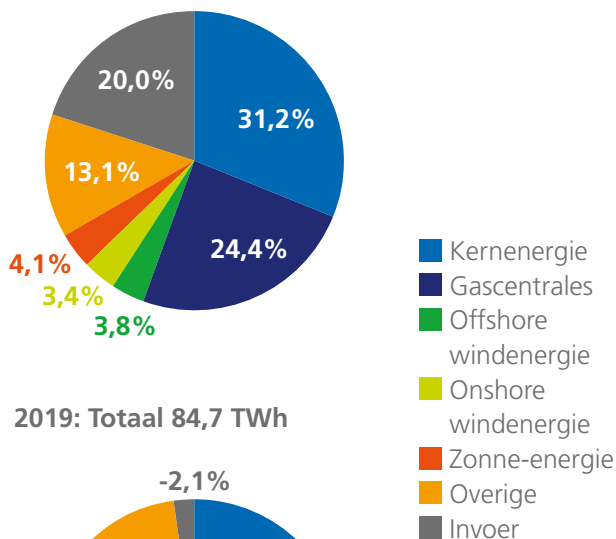
Toename van hernieuwbare energieproductie, betere beschikbaarheid van kernenergie en een positieve import/exportbalans

In 2019 nam de productie van elektriciteit van Belgische oorsprong toe, vooral door de productie van hernieuwbare energiebronnen en kerncentrales. - en in mindere mate door gas. Het jaar 2019 werd voornamelijk gekenmerkt door:

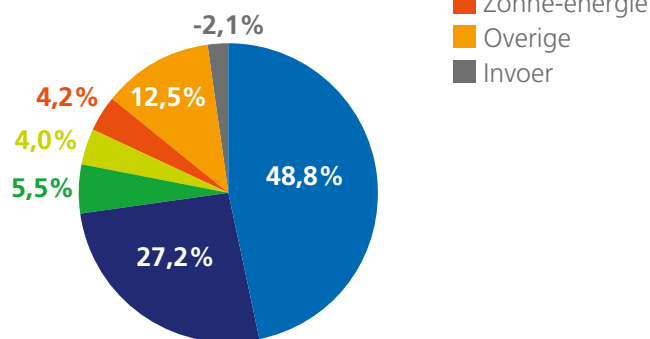
- een recordproductie aan on- en offshore windenergie en zonne-energie, met een toename van 9,82 TWh in 2018 tot 11,52 TWh in 2019, goed voor een stijging met 17%. Met name in de maand december werd een nieuw record gebroken: 16% van de consumptie werd gedekt door hernieuwbare energie (1,17 TWh). Dit gebeurde nooit eerder in België;
- alleen al onshore wind was goed voor 3,4 TWh* (+23,8% ten opzichte van 2018);
- de toename van het aandeel van kernenergie in de Belgische energiemix, goed voor 48,8% van de in België energieproductie, tegenover 31,2% in 2018;
- een toename van de productie van gascentrales (+8%) in 2019;
- de export van elektriciteit die voor het eerst in bijna tien jaar groter was dan de import. Zo ging België van een totale netto-invoer van 17,5 TWh, of 20% van de totale geconsumeerde energie in 2018, naar een totale netto-uitvoer van 1,8 TWh, of 2,1% van de geproduceerde energie in 2019.

Belgische energiemix

2018: Totaal 87,5 TWh

2019: Totaal 84,7 TWh

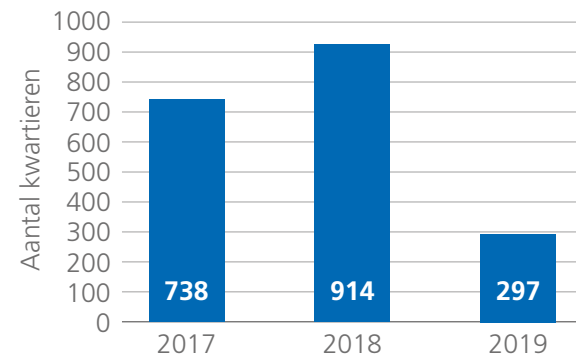

Bron: Elia.

Daling van de onevenwichtskosten

In 2019 nam de volatiliteit van de onevenwichtsprijzen** sterk af, voornamelijk als gevolg van de heropstart van twee Belgische kerncentrales in januari en februari 2019. Meer dan twee derde van de onevenwichtsprijzen boven 200 €/MWh werden in januari en februari waargenomen.

Aantal kwartieren met onevenwichtsprijzen boven 200 €/MWh

Bron: Elia.

* waarvan 27% geproduceerd door Luminus

** toegepaste prijzen wanneer op het hoogspanningsnet onbalansen worden vastgesteld tussen injecties en afnames

Minder variabele en dalende day ahead-prijzen*

De gemiddelde volatiliteit van de kortetermijnprijzen over het jaar is in 2019 gedaald, om dezelfde redenen als de vermindering van de variabiliteit van de onbalansprijzen.

Anderzijds is het aantal uren waarin de kortetermijnprijzen negatief waren, gestegen (71 uur gedurende het jaar).

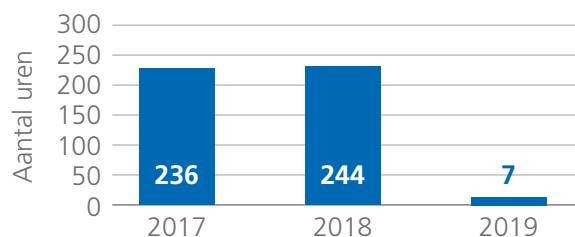
Deze factoren hebben ertoe bijgedragen dat de day ahead Belpex-prijzen weer op het niveau van de eerste helft van 2017 zijn beland.

Terwijl ze in januari nog hoog waren, daalden de day ahead-prijzen snel tot het niveau van 2017 en sloten ze het jaar zelfs af op een historisch laag niveau, in tegenstelling tot die in 2018, die sterk werden beïnvloed door de onbeschikbaarheid van bijna alle Belgische kerncentrales in de tweede helft van het jaar. De onzekerheden ten gevolge van de langdurige onbeschikbaarheid van verschillende Belgische kerncentrales hadden ook begin 2019 nog hun weerslag, voordat Tihange 3 en Doel 2 in januari en februari opnieuw in dienst werden genomen. Uit de grafiek hieronder blijkt dat de gemiddelde Belpex-prijzen het hele jaar door vrij laag waren, om in december 2019 rond 36,36 €/MWh te eindigen, wat laag is in vergelijking met 59,65 €/MWh in december 2018 (-39%).

Gemiddeld bedroeg de elektriciteitsprijs op de kortetermijnmarkt 39,4 €/MWh in 2019, een daling met 28,7% in vergelijking met 2018.

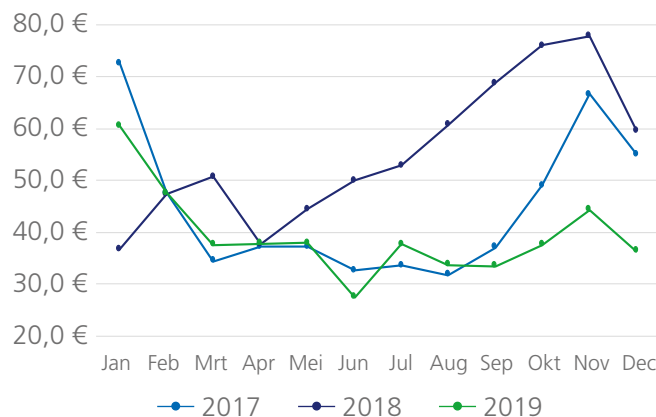
* Uurprijs die ontstaat afhankelijk van het evenwicht tussen vraag en aanbod op Dag-1

Belpex-prijzen (day ahead) boven 100 €/MWh

Bron: Belpex.

Gemiddelde Belpex-prijs per maand over drie jaar (day ahead)

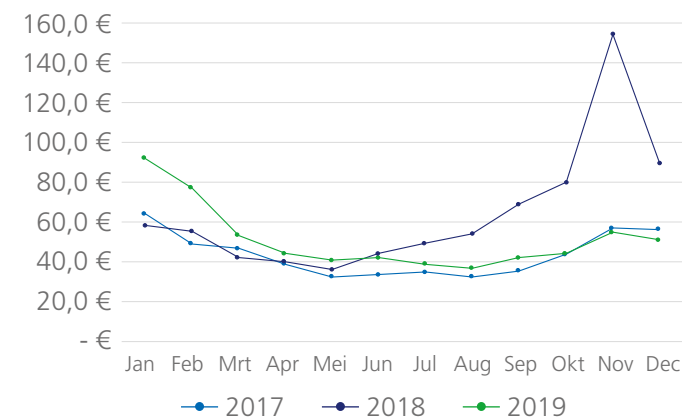

Bron: Belpex.

Daling van de forward-prijzen

De forward prijzen volgden dezelfde neerwaartse trend. Ze startten het jaar 2019 tegen 92,01 €/MWh en eindigden op 50,99 €/MWh in december, waarbij ze het niveau van 2017 bereikten.

Evolutie van de termijnprijzen over drie jaar

Elke curve toont de termijnprijzen in het lopende jaar, voor het volgende jaar

Bron: Belpex.

Stabilisatie van de prijs van koolstofemissierechten op een hoog niveau, na een hervorming van de emissiehandel

In 2019 bleef de prijs van de CO₂-emissierechten hoog (ongeveer 25 €/tCO₂). Deze prijs was in 2018 meer dan verdrievoudigd ten opzichte van de gemiddelde prijs in 2017, waardoor producenten van fossiele elektriciteit ruim drie keer meer moesten betalen dan gewoonlijk om de emissies van hun gas- of kolencentrales te dekken.

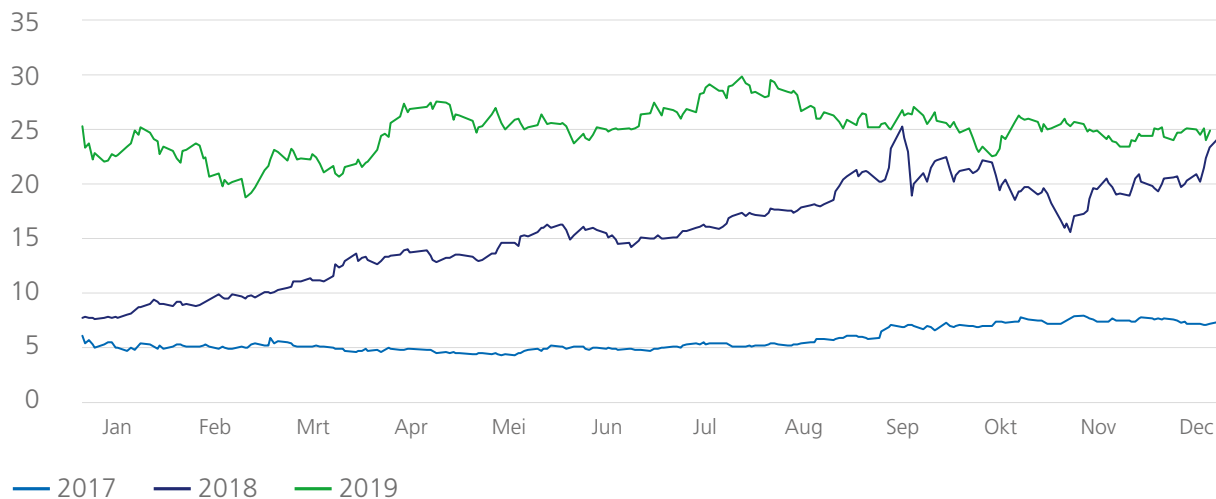
Deze stijgende prijsevolutie is het gevolg van een hervorming van het emissiehandelssysteem (ETS) in mei 2015. Deze werd doorgevoerd nadat er meerdere jaren een overschot aan CO₂-emissierechten ontstond, waardoor de marktprijs daalde. Daarom voerde de Europese Unie een "stabiliteitsreserve" in, die de overtollige emissierechten systematisch aan de markt onttrekt, met stijgende CO₂-prijzen als gevolg.

Ook de volatiliteit van de koolstofprijs nam in 2019 toe, vooral in vergelijking met 2017, als gevolg van de onzekerheid over de voorwaarden rond de Brexit. Er was een risico dat Groot-Brittannië vroegtijdig uit de Europese CO₂-markt zou stappen. Een plotse uitstap zou een forse daling van de CO₂-prijzen veroorzaken ten gevolge van de massale verkoop van emissierechten die nu in handen zijn van Groot-Brittannië.

Daling van de aardgasprijzen

2019 werd ook gekenmerkt door een daling van de aardgasprijzen als gevolg van een wereldwijd overschot. Dit overaanbod is deels toe te schrijven aan de dalende vraag in Azië en een zachtere winter. Daardoor kende de markt in 2019 een nagenoeg permanente prijsdaling.

Prijs van de emissierechten

Bron: S&P Global Platts, European Energy Exchange.

Kostprijs van de energie voor de eindklanten

De verbruikte elektriciteit maakt slechts 25 tot 30% van de totale elektriciteitsfactuur uit

De energieprijs maakt nauwelijks een derde uit van de totale factuur die door de eindklanten wordt betaald. Toch is deze prijs voor de klanten een van de belangrijkste keuzecriteria tussen verschillende aanbieders.

Het prijsniveau is afhankelijk van externe factoren

Voor een leverancier zijn de volgende voorwaarden vereist om concurrerende prijzen te kunnen aanbieden:

- een liquide groothandelsmarkt,
- voldoende betrouwbare en flexibele, productiecapaciteit om pieken in het verbruik op te vangen,
- eenvoudige en efficiënte verkoop- en facturatiesystemen,
- lage interne en externe kosten.

Al deze elementen vallen buiten de rechtstreekse of exclusieve controle van de leveranciers:

- de prijzen op de groothandelsmarkten evolueren op basis van de Europese en wereldwijde energiemarkten, in het bijzonder die voor gas, olie en steenkool;
- de facturatiesystemen moeten gegevens integreren die worden geleverd door de netbeheerders (verbruik, transportkosten, distributiekosten enz.);
- de facturen omvatten ook de kosten met betrekking tot de groenestroomcertificaten (voor elektriciteit), openbaredienstverplichtingen, belastingen en heffingen (btw, accijns, federale bijdrage, regionale heffingen);
- administratieve kosten, in de hoogte gejaagd door reglementaire, soms retroactieve, wijzigingen, die variëren van gewest tot gewest.

Voor bedrijven kan de prijs van elektriciteit en gas zowel vast zijn als afhangen van de marktprijzen, met formules die het mogelijk maken de prijsvariëaties op de groothandelsmarkten al dan niet af te vlakken, flexibiliteit te vergoeden, elektriciteit van hernieuwbare oorsprong te garanderen enz.

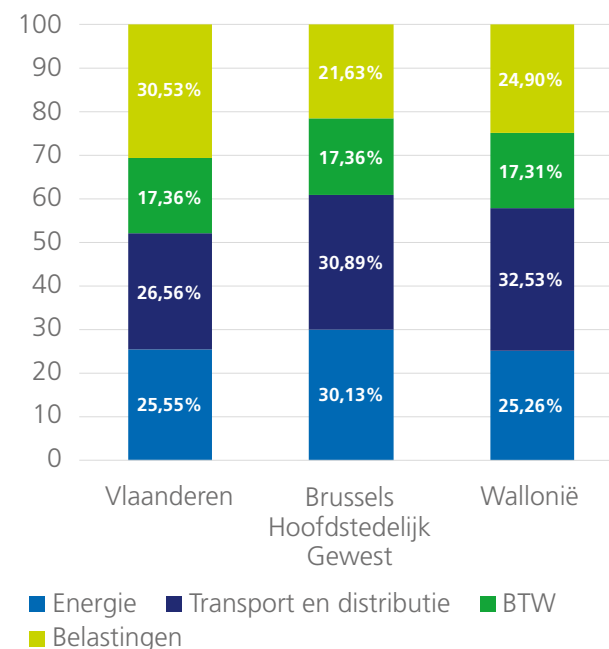
Voor particulieren zijn de prijzen ook vast of variabel. Ze evolueren periodiek, afhankelijk van het gekozen tarief (jaarlijks of driemaandelijks) en de evolutie van de groothandelsmarkten. Ook particulieren kunnen voor hernieuwbare elektriciteit of CO₂-gecompenseerd gas opteren.

Evolutie van de onderdelen van de algemene elektriciteitsfactuur

De grafiek hiernaast toont het percentage van de verschillende onderdelen van de elektriciteitsfactuur voor residentiële klanten in de drie Gewesten. Elektriciteit maakt in december 2019 slechts 25 tot 30% uit van de totale factuur. Dit is een verdere daling van het aandeel van de geleverde elektriciteit in de drie Gewesten: in 2018 bedroeg dit nog 30 tot 38%. Deze daling is voornamelijk het gevolg van de daling van de energieprijzen op de groothandelsmarkten. De leveranciers dragen bij achterstallige betalingen wel nog altijd de kosten van alle onderdelen van de factuur, behalve de btw en de federale bijdrage.

Wat het onderdeel transport en distributie betreft, zijn de tarieven weinig veranderd.

Onderdelen van de elektriciteitsfactuur voor residentiële klanten in de drie Gewesten

Bron: CREG: maandelijks dashboard elektriciteit en aardgas.
- December 2019 -

Waardeketen

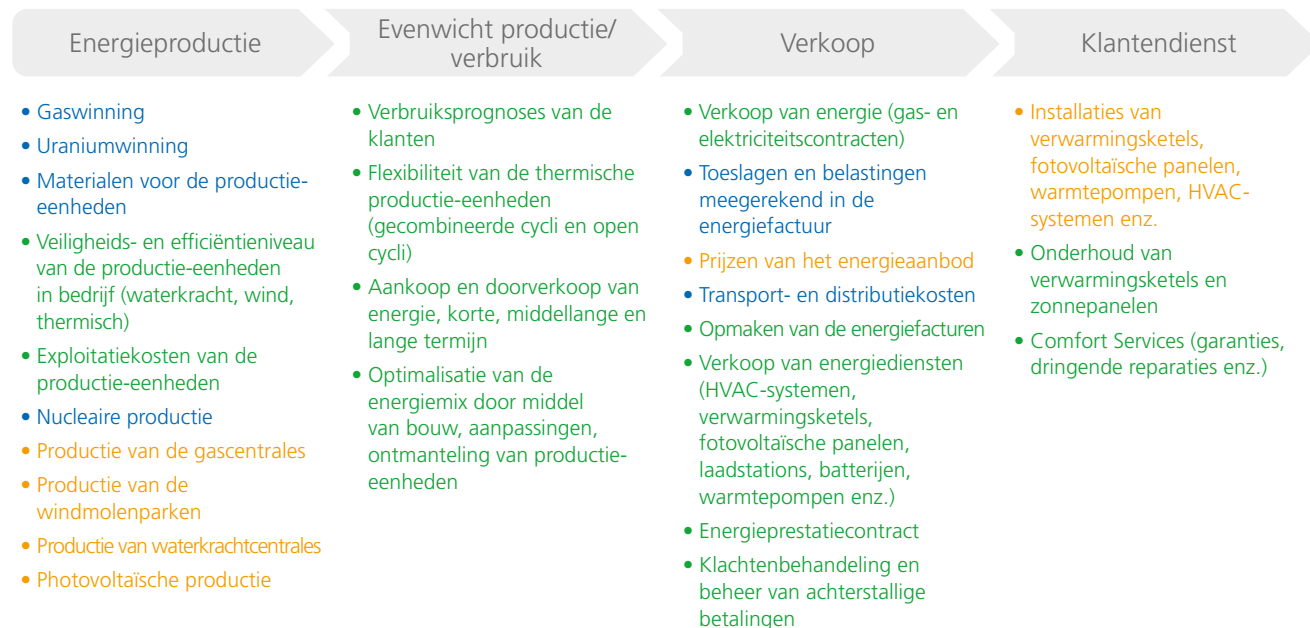
De Luminus-waardeketen maakt een opdeling tussen de activiteiten die onder de directe controle van het bedrijf staan, de activiteiten die onder zijn invloedssfeer vallen en de activiteiten waarop Luminus geen invloed heeft, conform de aanbevelingen ISO 26 000.

In 2019 werd de waardeketen in zijn geheel herzien om deze beter leesbaar te maken.

In de tabel hiernaast zijn de activiteiten gesorteerd volgens:

- het soort activiteiten: “core business” of “ondersteuning”, of de verschillende vakgebieden (energieproductie, energieverkoop, energiediensten);
- de mate van controle die Luminus heeft over de activiteit (groen, directe controle; oranje gedeeltelijke controle, blauw geen controle).

Kernactiviteiten

Eindklanten

Ondersteunende activiteiten

Directe en indirecte effecten van de activiteit

De GRI-normen raden aan een "verklaring van de prioritaire thema's en hun perimeter" op te nemen in een duurzaamheidsrapport.

In 2017 is een eerste effectenbeoordeling opgesteld om de rol van Luminus toe te lichten: directe verantwoordelijkheid, bijdrage via handelsrelaties of afhankelijkheid ten aanzien van externe beslissingen.

In 2018 werden er enkele wijzigingen aangebracht in deze tabel in verband met de aanpassingen aan de structuur van het rapport.

De tabel hieronder houdt rekening met de wijzigingen in het rapport van 2019 (13 belangrijke thema's in plaats van 16 in 2018). Bovendien bevat ze een kolom "draagwijdte van het effect", op korte of langere termijn, overeenkomstig de aanbevelingen van de GRI-norm.

	OPENBAARMAKINGEN OVER MANAGEMENTAANPAK	BELANGRIJKSTE EFFECTEN	OP WIE IS ER EEN IMPACT		DRAAGWIJDTE VAN HET EFFECT		ROL VAN LUMINUS	
			Intern	Extern	Onmiddellijk	middellange of lange termijn	Impact rechtstreeks veroorzaakt door Luminus	Impact onrechtstreeks veroorzaakt door Luminus
ETHIEK	Ethiek en naleving	Reputatie, economische prestaties, klantentevredenheid, keuze van de leveranciers	Personeel, aandeelhouders	Leveranciers, klanten, overheidsinstanties, ngo's	X	X	X	X
MILIEU	Hernieuwbare energie	CO ₂ -uitstoot, geluid, visueel	Personeel, aandeelhouders	Omwonenden, overheidsinstanties, milieu, ngo's	X		X	
	Koolstofdioxide voetafdruk	CO ₂ -uitstoot, klimaat, milieu	Personeel, aandeelhouders	Milieu, experts, omwonenden, burgers, overheidsinstanties, ngo's		X	X	X
	Veiligheid van de installaties	Gezondheid van het personeel en de omwonenden, crisisbeheer, milieu	Personeel, aandeelhouders	Omwonenden, milieu, gemeenten, provincies	X	X	X	X
	Bescherming van de ecosystemen	Milieu	Personeel, aandeelhouders	Milieu, overheidsinstanties, experts, omwonenden, ngo's	X	X	X	X
KLANTEN	Consumentenbescherming	Klantentevredenheid, motivatie personeel, koopkracht, economische prestaties	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Klanten, verkopers, overheidsinstanties, regulatoren, leveranciers, burgers, ngo's	X	X	X	X
	Energieoplossingen	Klantentevredenheid, CO ₂ -uitstoot, concurrentiekracht bedrijven, motivatie personeel, economische prestaties	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Residentiele klanten, zakelijke klanten, milieu		X	X	X
	Bevoorradingszekerheid	Klantentevredenheid, economische prestaties, crisisbeheer, reputatie	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Klanten, netbeheerders, overheidsinstanties, burgers	X		X	X
INNOVATIE	Innovatie	Nieuwe diensten, producten, aanbiedingen, economische prestaties	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Klanten, onderzoekscentra, leveranciers		X	X	X
HUMAN RESOURCES	Veiligheid en welzijn	Aantal ongevallen, motivatie personeel, klantentevredenheid, innovatie, economische prestaties	Personeel, aandeelhouders	Volksgesondheid, sociale partners, klanten, familie van het personeel	X	X	X	X
	Competentieontwikkeling	Innovatie, economische prestaties, motivatie personeel	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Klanten, onderwijs		X	X	X
	Diversiteit	Inclusie, reputatie	Personeel	Burgers	X		X	
ECONOMISCHE PRESTATIES	Economische prestaties	Winstgevendheid	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Overheidsinstanties (belastingen), leveranciers, klanten	X	X	X	